

Opinió

Tribuna

José García Montalvo

Què ha passat amb la ciència econòmica

“Hi ha alguns economistes que van anunciar la bombolla i la crisi utilitzant la ciència, i algun que la va encertar de casualitat després d’haver predit crisis que no van tenir lloc”

S’imaginen que haguessin donat el premi Nobel de física conjuntament a Higgs –el del famós bosó– i a un altre físic que hagués provat que aquest bosó no existeix? Doncs això és el que ha passat amb el premi Nobel d’economia d’aquest any. Fama i Shiller han compartit el premi. El primer és famós per la teoria dels mercats eficients, que postula que els preus dels actius incorporen tota la informació disponible de forma òptima i, per tant, que no pot predir el canvi en el preu de les accions ni poden existir bombolles. Shiller, per contra, té múltiples treballs en què mostra que la teoria dels mercats eficients no és correcta i que existeixen multitud de biaixos psicològics que expliquen que puguin existir bombolles immobiliàries i financeres.

Aquest episodi és l’últim d’una cadena de fets que han qüestionat la reputació dels economistes com a científics socials i orientadors de polítiques públiques. L’escarri públic va començar al principi de la crisi amb diversos articles en els mitjans més influents del gremi. *The Economist* publicava un article titulat “Com es va torçar la ciència econòmica?” El *Financial Times* titulava per aquell temps “Sota la seva pròpia responsabilitat: llegeixi les instruccions amb compte abans d’usar un economista” i culpava l’ensenyament a les escoles de negocis de la cobdícia dels gestors que va desembocar en la crisi.

Catarsi a ‘Inside job’

Després va venir la sorprenent pregunta de la reina d’Anglaterra al professor Besley, llavors al Banc d’Anglaterra: “Com és possible que cap economista s’adonés que s’aproximava un col·lapse del crèdit?” El 2010 fins i tot va haver-hi una comissió d’investigació al Congrés dels Estats Units sobre els models macroeconòmics més populars (DSGE) i la seva incapacitat per predir la crisi i

les seves conseqüències. La catarsi als EUA va arribar amb la pel·lícula *Inside job* i les memorables actuacions de coneeguts economistes acadèmics. Per acabar-ho d’adobar, recentment hem tingut una agra polèmica sobre la grandària del multiplicador fiscal entre diversos economistes i institucions, principalment l’FMI i el BCE. La diferència no és petita: el multiplicador de l’FMI és més del triple que el multiplicador estàndard.

Aquest valor és fonamental per saber l’impacte de les mesures d’austeritat: si el multiplicador és petit, la contracció de despesa té poc efecte sobre l’economia, però si és gran té un impacte molt nociu. Com a continuació d’aquest calvari, el 2013 va aparèixer el ja famós “error de l’Excel”. Uns joves investigadors que intentaven replicar els resultats de Rogoff i Reinhart, dos prestigiosos acadèmics que argumentaven que superar el 90% de deute públic suposava un greu perjudici per a l’economia, van descobrir errors en la codificació de les variables que desmuntaven el resultat. I, com a cirereta, els Nobel d’aquest any.

Algú aliè a la professió, o assidu a les tertúlies radiofòniques, podria pensar que en economia tot s’hi val. Que l’economia no és una ciència ni progressa. Res més lluny de la realitat. L’economia ha avançat moltíssim i és una disciplina que, exercida amb professionalitat, utilitza el mètode científic. La disponibilitat creixent d’enormes bases de dades fa de l’economia una disciplina cada vegada més empírica i més científica. Però, com en totes les disciplines, hi ha professionals bons i dolents. Hi ha alguns economistes que van anunciar la bombolla i la crisi utilitzant la ciència, i algun que la va encertar de casualitat després d’haver predit cinc crisis que no van tenir lloc. Hi ha molts economistes de “jo ja ho vaig dir”. Però passa com amb els trobadors medievals: va ser per transmissió oral i no en va quedar constància per escrit. Caram, quina mala sort!

A Espanya encara no s’ha filmat el nostre *Inside job*, però hauria de fer-se. Un protagonista hauria de ser aquell que parlava el 2007 del mite de la bombolla immobiliària o de la irrellevància del dèficit exterior i ara ens dona lliçons sobre com sortir de la crisi.

Prediccions

Un altre paper hauria de reservar-se a aquell ministre d’Economia que diu que ho sabia però no ho podia dir. Que va escriure un document però que no el pot ensenyar. També hi hauria d’aparèixer aquell que deia que la crisi només era al cap dels joves i aquell altre, més predicador que economista, que va predir la crisi quan ja s’havia produït. També hi haurien d’aparèixer aquell periodista que en un llibre sobre la crisi va convertir el dolent en un heroi sense fer un adequat rastreig de les fonts i tots aquells economistes suposadament independents que van fer deliberadament el joc al govern per interessos no confessats.

Obviament la ciència econòmica té un elevat grau de complexitat i, per tant, els errors són acceptables però sempre que siguin honests. El que no sembla acceptable és que la bombolla immobiliària no existeixi mentre es treballa per a un intermediari financer i que Espanya s’enfonsi quan s’està promocionant un llibre ja lluny del món financer.

Els mitjans de comunicació haurien d’anar amb una mica més de compte quan seleccionen els seus opinadors i fer com als Estats Units, on la primera pregunta és “Quin és el seu historial?” abans de convidar un economista. Això també permetria evitar, almenys en part, la sensació que l’economia no és científica en sentir arguments absurds de persones que s’autodefineixen com a “economistes”. Les hemeroteques hi podrien ajudar, i hi són per consultar-les. Alguns s’endurien més d’una sorpresa.

José García Montalvo és catedràtic d’economia de la Universitat Pompeu Fabra (UPF)